

Rašinys	Turinys, struktūra, stilius	Gebėjimai
<p style="text-align: center;">AR KVAILELIAI BŪTINAI KVAILI?</p> <p style="text-align: center;"><i>Palaiminti idiotai, nes jie yra laimingiausieji žmonės žemėje A. Škėma</i></p> <p>Ir štai po dvylikos metų į klasę suskrido juodvarniai. Visi susikaupe „spjaudo ir gaudo“ idėjas. Kažin, ar graikai manė, kad Narcizas kvailys? Gal ir jiems buvo pavydu tokio grožio, gaila tik, kad jis užgožė pačią asmenybę. O kaip dėl Ikaro vaškinių sparnų? Kvailėlis sūnus dėl jų gyvybę prarado. Bet pati idėja gi buvo gera. <u>Pasaulyje nėra vienos tiesos</u>. Po minutės, po žingsnio, po minties viskas gali apsiversti ir atrodyti kitaip. Ir štai prieiname prie klausimo, <u>kas sprendžia, ar šalia esantis žmogus yra kvailas</u> vien dėl to, kad atrodo kaip kvailėlis, nes savo mintis išreiškė garsiai.</p> <p>Kvailas ar ne kvailas? Štai kur amžinas klausimas. Kiekvieną dieną mokykloje kišama informacija vaikų protingų nepadarys. Ir ar to reikia? Svarbiausia yra laimė. Bet laimė, kaip sakė Mažojo princo draugė*, yra lapė. Tai gal geriau įsijungti „duoniaus režimą“ ir plaukte plaukti per gyvenimą užsimerkus. Mirtis. Ji laukia visų. Tai kam stengtis? Žinote, o ponas A. Maslou pasakytų, kad tai visai ne gyvenimas, jei nesistengi jo užpildyti tiek fizinių, tiek psichologinių poreikių patenkinimu. Tam ir simbolinių žmogaus pagrindinių poreikių piramidę pastatė. Tikiuosi, kad dėl jos vergai gyvybių neklojo kaip senovės Egipte. Ar kaip II pasaulinio karo metais. Gal jau ir ne vergai, bet toli gražu ne laisvi. Ne savo noru priversti palikti tėvynę ir mylimuosius. J. Marcinkevičius aprašė giesmėje Mažvydą, tiesa, ne toje epochoje gyvenusį. Bet buvo ir kitų XX amžiuje tai rašiusių. Pavyzdžiui, Antanas Škėma. Savo vaškiniais sparnais jis nuskrido toli. Ne savo noru juos užsidėjęs, tapo vienu iš egzodo. Jausmingą patirtį aprašė „Baltoje drobulėje“. Knygoje, kuri gana greitai ir įdomiai perskaitoma, galima matyti daug panašumų tarp A. Škėmos ir jo sukurto Antano Garšvos personažo. Tai ir pats išvykimas iš Mažvydo įvardytos „Lie-tu-vos“, ir noras kurti „Up and down“ – taip eina ne tik Antano*, į kurį niekas rimtai nežiūrėjo Amerikoje, bet ir daugelio mūsų gyvenimas. Šiandien kvailas, o rytoj protingas. Arba atvirkščiai. XX amžius į pasaulį atnešė daug negandų. Karai. Mirtys. Nuolatinė baimė. Nepasitikėjimas savimi. O svarbiausia, informacijos trūkumas. „Žinai, vadinas, gali“ – kiekvieną dieną Žinių radijas kartoja šią mintį. Taip pat ir Konstitucijoje rašo, kad įstatymo nežinojimas nuo atsakomybės neatleidžia. Bet jei esi savo srities specialistas, kaip Garšva buvo poetas ir kūrė gilią prasmę turinčias eiles, tai argi tau būtina žinoti,</p>	<p>EMOCINIS ĮŽANGOS ELEMENTAS – epigrafas</p> <p>Per du kultūros įvaizdžius – <i>Narcizo ir Ikaro</i> - <u>apmašoma kvailio sąvoka</u>.</p> <p><u>Ivardijamas probleminis aspektas</u> – „<i>pasaulyje nėra vienos tiesos</i>“, „<i>viskas gali apsiversti</i>“ ir <u>jo kryptingumas</u> - <i>kas sprendžia, ar šalia esantis žmogus yra kvailas ir iš ko</i>.</p> <p>ABI PASTRAIPOS INDUKCINĖS</p> <p><u>Holistinis požiūris į temą</u> (<i>kvailumas siejamas su laime, žiniomis, tautos išsigelbėjimu migracijos būdu, skirtingu požiūriu į tą patį dalyką</i>).</p> <p><u>Tema ir problema suprastos</u>, kryptingai analizuojamos plačiame kultūriniame kontekste. <u>Aspektai</u> (<i>išankstinis etikečių klijavimas ir dvilypis vertinimas</i>) ir <u>motyvuotai išskirti ir siejami</u>.</p> <p><u>Svarstoma problema</u>: kaip ir kodėl nekvailumas (protingumas) siejamas su informatyvumu. Nesiveržiama į „teisingą atsakymą“: <i>nejaugi faktų žinojimas uždeda lapelį su užrašu „aš ne kvailys“; kodėl po-</i></p>	<p>PATENKINAMAS LYGIS <u>Cituojama</u> (<i>Epigrafas, Lie-tu-vos, Up and down, juodašikniai, veidu į jūrą...</i>) <u>Ivardijami</u> laikas, mokslininkų, rašytojų, kūrinių, žanrų, veikėjų, filmų pavadinimai, vardai..)</p> <p>PAGRINDINIS LYGIS <u>Pateikiami pavyzdžiai</u> (<i>Narcizas, Ikaras</i>) ir jie <u>interpretuojami</u> (<i>grožis užgožė asmenybę ... pati idėja buvo gera</i>) Taip pat: Garšva, Maslau piramidė, Pokštas, Mažvydas <u>Veikėjai apibūdinami</u> <u>Pritaiko</u> žinomas frazes kitam kontekstui: <i>Kvailas ar ne kvailas? Štai kur amžinas klausimas; Juk ne vienas lauke kvailys</i></p> <p>AUKŠTESNYSISLYGIS <u>Ižvelgiamas prieštaravimas</u>: <i>pasaulyje nėra vienos tiesos. Sąsajų aiškinimas (Garšva-Mažvydas, Ikaras-Garšva, Pokštas-Pakštas. Pokštas-Garšva)</i> <u>Priešinimas</u> – „<i>kvaila</i>“ <i>Pokšto idėja ir dabartinė emigracija, iš dalies patvirtinanti jos teisingumą.</i> <u>Apibendrinimas</u> (teiginiai-išvados paryškintos)</p>

kas ten įvyko Apšvietos epochoje? Nejaugi faktų žinojimas mums uždeda lapelį su užrašu „aš ne kvailys“. **Visuomenė nuolat teisia ir klijuoja etiketes, tačiau tai neatspindi tikrosios asmenybės vertės. Gaila tų, kurie vertina save per nepažįstamųjų pajuoką ir neišmanymą.**

Totaliai kuoktelėjusi. Taip mane kartais apibūdina draugai. Jei tik šalia turėčiau Alisą. Taip, tą pačią iš Spielbergo ekranizacijos „Alisa stebuklų šalyje“. Ji pasakytų, kad „visi geriausiai yra tokie“. Iš pirmo žvilgsnio kvailoka idėja gali tapti išsigelbėjimu tautai. Utopija – lietuviai Madagaskare. Tobula, tiesa? Ten šilta ir šalia nemindžikuoja rusai. Lenkiu galvą prieš žmogų, kuris sugalvojo šią idėją – Kazimierui Pokštui. Taip, tai pagrindinis Mariaus Ivaškevičiaus trijų veiksnių pjesės veikėjas, stovintis, kaip pats sako, „veidu į jūrą“. Kita vertus, su šiuolaikinės emigracijos masteliu... Tiesą sakant, gal emigracijos nė nebūtų, jei tikrajam Pakštui būtų pavykę dar XX amžiaus viduryje lietuvius perkelti pas „juodašiknius“. Nepagarbu, atleiskite. Visgi taip M. Ivaškevičius pjesėje pavadino vietinius madagaskariečius, kai čia jau Pokštas, kalbėdamas apie savo tautiečius, mokė vietinius ištarti „Lie-tu-va“. Visai kaip Mažvydas kadaise špitolnikus mokė. Ir visgi kas gali nuteisti Pokštą „kvailiu“? Kiekvienas iš mūsų, sakyčiau. Tik nuomonės visų – subjektyvios. Juokai juokais, bet aplinkinių nuostatos gali įvaryti depresiją ar dar blogiau – išvaryti protą lauk, kaip prieš tai minėtame A. Škėmos romane nutiko A. Garšvai. Vartotojiška visuomenė žlugdo protus. Tai jau ne naujiena, praėjusiame amžiuje ir dar prieš jį, ir net dabar – visada buvo žlugdomas žmonių sąmoningumas. Mokykla mus įstatė į rėmus, būtent to, atrodo, reikia valdžiai. Nedrąsūs kvailėliai juose ir pasiliks. Drąsesni išsivaduos. **Nė vienas pasirinkimas iš esmės nėra blogas, viskas priklauso nuo požiūrio į tai, ką vadini kvailiu. Galbūt tas idiotas bus už tave žymiai laimingesnis, nepaisant tavo plačios kišenės pinigams ir diplomams.**

Užbaigdama norėčiau užlipti vienu piramidės laipteliu aukščiau ir pabrėžti laimę, kaip vieną iš svarbiausių poreikių mano gyvenime ir šiame rašinyje, Geriau leisiuosi išjuokiama dėl utopinės idėjos, nei užsidarysiu dėžutėje, monotoniškai vis judančioje aukštyr ir žemyn. Aš kaip Alisa, mielai dar iki pusryčių patikėčiau penkiais neįmanomais dalykais. Ak! Jei tik žmonės atsimerktų sau ir užsimerktų visuomenės nuostatoms. Galbūt tada ir dvylika „juodu“ metų mokykloje atneštų daugiau naudos, nes pradėtume naudotis savo smegenimis, o ne žurnalistų, mokytojų, politikų ar dar velniai žino kieno išdirbta medžiaga. Taigi visas šis rašinys tėra kvailėlės minčių srautas iškeltas į viešumą. Kaip ir dauguma knygų ar straipsnių, jis bus įvertintas pagal visuomenės normas ir taisykles, su ant viršaus užklijuota etikete vartotojams. Na ir tebūnie. Juk ne vienas lauke – kvailys.

žiūris nulemia kvaila tai ar ne. Suvokiama, kad atsakant į šį klausimą, svarbūs kontekstai.

Argumentai *Kišama informacija vaikų protingų nepadarys; Iš pirmo žvilgsnio kvailoka idėja gali tapti išsigelbėjimu tautai; vartojiška visuomenė žlugdo protus... tinkami, svarūs*

Rėmimasis privalomu autoriumi: Ivaškevičiaus „Madagaskaras“: tikslingai ir tinkamai susietas su šandienos emigracine situacija. Kūrinio pagrindu samprotaujama, bet jis netampa analizės objektu.

Individuali raiška:

- aliuzija į Hamletą,
- ironija (*ponas Maslau*), žargonai (*įsijungti „durniaus režimą“*),
- parceliacija
- retoriniai klausimai
- dialogo imitacija (*žinote, atleiskite..*)
- metaforos: užsidaryti dėžutėje..

PABAIGA prasmingai apibendrina temą ir problemą. Atsikartoja „užkabinti“ Pokšto, Garšvos, Maslau, Alisos motyvai. Juodvarnių metafora lyg įrėmina tekstą.

AUKŠČIAUSIASIS LYGIS

Aiškinamos priežastys, pasekmės: *viskas priklauso nuo požiūrio; aplinkinių nuostatos gali įvaryti depresiją...*

Ryškūs asmeninis požiūris ir vertinimas (*toli gražu, svarbiausia, argi tai būtina žinoti, lenkiu galvą prieš žmogų, visuomenė klijuoja etiketes..*)

Polemizuojama (*kas svarbiau: žinios ar laimė; specializacija ar faktų žinojimas...*) pateikiant abiejų pusių argumentus.

Problemos kontekstai platūs ir įvairūs: istorija, psichologija, literatūra, kino menas, realus gyvenimas

Sintezė: *šalia kvailystės-nekvailystės temų atsiradęs laimės motyvas susieja dėstymą, pabaigą;*